

Наконечний В.Б.

студент

Шухманн В. А.

студент КЕПІТ

Тернопільський національний економічний університет

м. Тернопіль, Україна

МЕТОДИКА АУДИТУ БАЛАНСУ ПІДПРИЄМСТВА

При розгляді методичної стадії проведення аудиту відмітимо, що хоча за ринкових умов господарювання необхідність вивчення достовірності даних фінансової звітності значно зростає, але питання методики аудиту у працях сучасних вчених належним чином не розкрито. Такі автори як В.І. Подольський, Г.Б. Поляк, А.А. Савін [1] до створення методик аудиту виділяють чотири основні підходи: бухгалтерський, юридичний, спеціальний та галузевий.

Найбільш традиційним є *бухгалтерський підхід*. Він полягає у розробці методик перевірки за різними розділами бухгалтерського обліку, наприклад, такими як аудит касових операцій, аудит розрахунків з персоналом з оплати праці, аудит розрахунків з підзвітними особами. Методики аудиторської перевірки за рахунками бухгалтерського обліку є в тому чи іншому наборі складовими частинами кожної аудиторської перевірки.

Юридичний підхід включає в себе розробку методик перевірки різних питань з юридичної точки зору. В деяких аспектах такі методики перетинаються з бухгалтерськими, але мають на увазі більш глибоке вивчення правової сторони відображення господарської діяльності економічного суб'єкта в обліку. До таких методик можна віднести, наприклад, методику аудиту статутного капіталу, яка включає в себе експертизу правильності і повноти формування статутного капіталу, а також порядок перевірки правильності відображення в обліку розрахунків із засновниками.

Спеціальний підхід включає в себе розробку методик перевірки груп економічних суб'єктів, які володіють загальними спеціальними ознаками (структурою управління, структурою капіталу, чисельністю працівників, організаційно-правовою формою, податковим режимом). Наприклад, методики аудиту підприємств з іноземними інвестиціями, представництв іноземних юридичних осіб, суб'єктів малого підприємництва.

При галузевому підході розробляються методики аудиту економічних суб'єктів в залежності від виду їх діяльності та галузевої приналежності. До таких методик можна віднести методики аудиту підприємств торгівлі, аудиту сільськогосподарських підприємств, будівельних організацій, банків, страхових організацій, інвестиційних інститутів. В цих методиках враховані особливості перевірки складу затрат на виготовлення продукції, організацію управлінського обліку.

У статті Н.Н. Ренсевич [2] виділено три наступні методики побудови аудиту балансу: методика експрес-аудиту балансу, методику деталізованої аудиторської перевірки балансу, змішана методика. МСЗО 2400 передбачено можливість здійснення завдань з огляду.

На думку російського вченого В.І. Подольського [1], методика аудиту кожної ділянки бухгалтерського обліку повинна містити:

1. Перелік основних нормативних документів, що включає набір законів, положень з бухгалтерського обліку, методичних вказівок, тощо, якими повинен керуватися аудитор під час перевірки відповідного розділу обліку.

2. Опис альтернативних облікових рішень, вибір яких надається економічному суб'єкту згідно вимог чинного законодавства. Такий опис передбачає перелік різних варіантів облікових рішень, що дозволить аудитору за необхідності порівняти їх із варіантом, який використовується замовником, виконати необхідний аналіз або надати рекомендації відносно поліпшення обліку.

3. Перелік первинних документів відповідної ділянки обліку. Даний перелік дозволяє аудитору зробити висновок про стан етапу реєстрації господарських операцій в первинному обліку (чи застосовуються типові форми первинних документів, як оформлені документи та ін.).

4. Перелік реєстрів синтетичного і аналітичного обліку, звітність. Наявність опису реєстрів для відповідних форм обліку (журнально-ордерної, меморіально-ордерної, журнал-головної, спрощеної, автоматизованої тощо) дає можливість аудитору визначити їх відповідність у замовника загальноприйнятим вимогам, надати відповідні рекомендації.

5. Класифікатор можливих порушень, який містить типові порушення за відповідними ділянками обліку.

До методичних прийомів аудиту балансу відносять прийоми документального та фактичного контролю, загальнонаукові та розрахунково-аналітичні методи (рис. 1).

Рис. 1. Класифікація методичних прийомів аудиту балансу [3]

Також на практиці у процесі встановлення якості інформації (перевірки по суті) використовуються такий методичний прийом як підтвердження. Метою якого є підтвердження інформації про реальність залишків на рахунках обліку грошових коштів, рахунках розрахунків з бюджетом, дебіторської та кредиторської заборгованості аудитор повинен отримати підтвердження у письмовій формі від третьої сторони. Даний прийом використовується в тому випадку, коли необхідно здійснити зустрічну перевірку документів та отримати достовірні дані щодо правдивості здійсненої операції. Зустрічна перевірка – це спосіб співставлення двох примірників одного й того ж документу, які знаходяться на різних установах або підрозділах одного, що підтверджує одну операцію.

Поряд з іншими в аудиті важливе значення мають такі загальнонаукові методи як індукція та дедукція. Метод дедукції використовують при вивченні фінансово-господарської діяльності установи, оцінці напряму та ефективності системи управління, в межах якої функціонує об'єкт. Прикладом діалектично-дедуктивного методу дослідження можна назвати аудит як фінансової звітності, загалом, так і бухгалтерського балансу зокрема (рис. 2).

Зазвичай, метод індукції використовується при дослідженні окремих нетипових операцій з підвищеним рівнем ризику, а також при застосуванні вибіркової перевірки господарських операцій. Тому даний метод дозволяє всю увагу зосереджувати на окремих групах процесів, як правило, з найбільшим ступенем ризику. Такі специфічні об'єкти аудитор визначає сам, ґрунтуючи свою думку на власному досвіді, набутих знаннях, професіоналізмі тощо. Вивчивши недоліки окремих процесів та проаналізувавши частоту їх виникнення, можна перенести результати цієї перевірки на загальну сукупність інформації, побачити цілісну проблему і

сформувати об'єктивні висновки щодо інформації, яка перевіряється.

Рис. 2. Приклад застосування дедуктивного та індуктивного методів дослідження при вивченні статей балансу на предмет їх достовірності [3]

Список використаних джерел

1. Подольский В.И., Поляк Г.Б., Савин А.А. и др. Аудит: Учебник для вузов / Под ред. проф. В.И. Подольского. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2000. – 655 с.
2. Реневич Н.Н. Методики проведення аудиту балансу. Теорія і практика незалежного аудиту в Україні. Збірник тез і текстів доповідей на міжнародній науково-практичній конференції з аудиту. – Київ 2002 р. – 259 с. – С. 204-207.
3. Бурденюк Т. Г. Особливості діагностики фінансово-майнового стану установ державного сектору економіки / Т. Г. Бурденюк // Економіка, підприємництво та бізнес-культура: трансформації в умовах розвитку інновацій: матеріали міжнар. наук.-прак. конф. – Херсон, 2015. – С.204-206.
4. Левчук, Н. Організація складання звітності бюджетними установами / Надія Левчук, Світлана Романівна Яцишин // Збірник наукових праць студентів кафедри обліку в бюджетній та соціальній сфері. - Тернопіль, ТНЕУ. - С. 79-82. Режим доступу : <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/17249>
5. Хаблюк О.А. Аудит ефективності в системі державного фінансового контролю, його суть на необхідність впровадження в Україні / О.А. Хаблюк, С.Р. Яцишин // Економіка та суспільство. Електронне наукове фахове видання [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://www.economyandsociety.in.ua/journal/10_ukr/140.pdf
6. Хаблюк, О. Визначення критеріїв оцінки безпеки та ефективності роботи підприємств [Текст] / О. Хаблюк, С. Яцишин // Система контролю в умовах глобалізації : закономірності та протиріччя : зб. тез доп. наук.-практ. конф. / ред. кол. : Я. Д. Крупка, М. С. Пушкар, С. І. Шкарабан [та ін.] ; відп. за вип. М. С. Пушкар. - Тернопіль : ТНЕУ, 2010. - С. 207-212. Режим доступу : <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/10668>
7. Хаблюк, О. А. Зарубіжний досвід становлення аудиту ефективності [Текст] / Хаблюк О. А., Яцишин С. Р. // Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні: матеріали V міжнар. наук.-практ. конф. [м. Тернопіль, 31 травня-01 червня 2018 р.] / редкол. : О. В. Адамик, В. А. Дерій, З. В. Задорожний [та ін.]. - Тернопіль: ТНЕУ, 2018. - С.197-199. Режим доступу : <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/29599>